

UWAGI ANALITYCZNE

Budynki i budowle

W 2002 r. budynki i budowle (obory, chlewnie, kurniki, wiaty, garaże, budynki wielofunkcyjne i pozostałe budynki) posiadało 53,6 tys. gospodarstw rolnych (69,9% ogółu gospodarstw rolnych). W gospodarstwach tych spisano 140,6 tys. budynków, w tym 46,5 tys. budynków inwentarskich.

Większość budynków (86,1%) znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych.

W liczbie budynków ogółem największy udział stanowiły stodoły (18,2%), garaże (18,0%), budynki wielofunkcyjne (17,4%) oraz obory (14,5%).

Obory posiadało 25,1% ogółu gospodarstw (w 1996 r. – 21,1%). W kraju wskaźnik ten był znacznie wyższy i wyniósł 39,7%. Udział gospodarstw posiadających obory rósł systematycznie wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych od 13,6% w grupie obszarowej 1–2 ha użytków rolnych do 50,7% gospodarstw w grupie obszarowej 30–50 ha użytków rolnych. Następnie spadł osiągając 47,3% gospodarstw w grupie obszarowej o powierzchni 50 ha i więcej użytków rolnych.

Ogólna powierzchnia obór wyniosła 2988,4 tys. m², w tym 2613,2 tys. m² (87,4%) znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. W 2002 r. na działalność rolniczą wykorzystano 73,6% powierzchni obór, na działalność pozarolniczą – 1,5% powierzchni, a 25,0% ogólnej powierzchni nie wykorzystano.

W przekroju terytorialnym województwa największy udział obór w ogólnej ich liczbie odnotowano w powiatach: słupskim (11,5%), kartuskim (10,8) i bytowskim (8,8%). Najwyższy stopień wykorzystania powierzchni obór na działalność rolniczą zarejestrowano w powiatach: kościerskim (89,7%), chojnickim (87,0%) i kartuskim (86,4%).

Chlewnie posiadało 16,0% ogółu gospodarstw (w 1996 r. – 12,6%). W kraju chlewnie wystąpiły w 10,7% gospodarstw. Udział gospodarstw posiadających chlewnie był najniższy (8,6%) w grupie obszarowej 1–2 ha użytków rolnych i zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych do 43,7% w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 100 ha i więcej.

W 2002 r. powierzchnia chlewni ogółem wyniosła 2402,5 tys. m², w tym w gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 2036,8 tys. m², tj. 84,8%. Powierzchnia chlewni w 80,4% była wykorzystana na działalność rolniczą, w 0,9% na działalność pozarolniczą, natomiast w 18,7% powierzchnia była nie wykorzystana.

Największą liczbę chlewni zarejestrowano w powiatach: starogardzkim (15,4%), chojnickim (11,5%) i kartuskim (9,9%). Są to powiaty o dużym nasileniu chowu trzody chlewnej, stąd stopień wykorzystania powierzchni chlewni na działalność rolniczą w tych powiatach kształtował się na poziomie 80%.

Kurniki posiadało 15,7% ogółu gospodarstw (w kraju – 13,0%). W zależności od wielkości gospodarstwa wskaźnik ten wzrastał systematycznie do poziomu 36,7% w grupie gospodarstw o powierzchni użytków rolnych 30–50 ha, a następnie spadał, osiągając 23,6% w grupie gospodarstw posiadających powierzchnię powyżej 50 ha użytków rolnych.

Ogólna powierzchnia kurników wyniosła 981,2 tys. m², w tym 926,9 tys. m² (94,5%) znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. W 2002 r. na działalność rolniczą wykorzystano 72,9% powierzchni kurników, na działalność pozarolniczą – 1,2%, a powierzchnia nie wykorzystana stanowiła 25,9%.

Największą liczbę kurników zanotowano w powiecie chojnickim (11,2%) i kartuskim (10,9%). Pomimo, że największą ilość drobiu odnotowano w powiecie kartuskim (41,7% pogłowia w województwie) to stopień wykorzystania powierzchni kurników w tym powiecie kształtował się na poziomie 87,5%. Najwyższy wskaźnik w tym zakresie wystąpił w powiecie puckim (97,8%).

Gospodarstwa posiadające **stodoły** stanowiły 32,2% ogółu gospodarstw (w kraju – 39,5%), a ich największy udział był w grupie obszarowej 20–30 ha użytków rolnych (69,4%), natomiast najmniejszy w grupie obszarowej 1–2 ha użytków rolnych (14,2%).

Ogólna powierzchnia stodół wyniosła 4106,6 tys. m², w tym 95,0% znajdowało się w użytkowaniu gospodarstw indywidualnych. Na działalność rolniczą wykorzystano 85,8% powierzchni, 1,5% na działalność pozarolniczą, a 12,7% stanowiła powierzchnia nie wykorzystana.

Wśród powiatów dysponujących największą ilością stodół należy wymienić powiat kartuski (13,8%), starogardzki (9,9%) i chojnicki (9,6%). Stopień wykorzystania powierzchni stodół na działalność rolniczą w tych powiatach był na poziomie powyżej 80%.

Budynki wielofunkcyjne znajdowały się w 29,5% gospodarstw rolnych biorących udział w spisie (w kraju – 32,4%). Największy ich udział (43,6%) zarejestrowano w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 100 ha i więcej.

Powierzchnia przeznaczona dla zwierząt w budynkach wielofunkcyjnych w 2002 r. wyniosła 1111,0 tys. m², w tym 1079,9 tys. m² znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. Na działalność rolniczą wykorzystano 91,5% ogólnej powierzchni w tych budynkach, na działalność pozarolniczą – 0,7%, a 7,8% powierzchni nie wykorzystano.

Najwięcej budynków wielofunkcyjnych znajdowało się w powiatach: kartuskim (12,5%), starogardzkim (9,6%) i bytowskim (9,3%). Najwyższy stopień wykorzystania powierzchni w budynkach wielofunkcyjnych na działalność rolniczą był w powiecie kartuskim (86,2%).

Infrastruktura techniczna

Powszechny Spis Rolny dostarczył informacji o wyposażeniu gospodarstw w elementy infrastruktury technicznej. Zagadnienia te związane są z funkcjonowaniem gospodarstwa domowego użytkownika, tym samym badaniem objęto wyłącznie gospodarstwa indywidualne.

W 2002 r. własne **ujęcia wody** ze studni kopanej lub wierconej posiadało 26,7 tys. gospodarstw indywidualnych, co stanowiło 34,9% wszystkich gospodarstw indywidualnych biorących udział w spisie (w kraju – 58,5%). Największy odsetek gospodarstw posiadających w/w ujęcie wody znajdował się w grupie gospodarstw o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (20,6%). Wodę spoza gospodarstwa dowoziło 2,3 tys. gospodarstw (3,0% ogółu gospodarstw indywidualnych). Dotyczyło to przede wszystkim działek o powierzchni do 1 ha użytków rolnych (30,5% ogółu gospodarstw dowożących wodę) i gospodarstw o powierzchni 1–2 ha użytków rolnych (17,0%).

Z **sieci elektrycznej 380V** korzystało 50,5 tys. gospodarstw indywidualnych, tj. 66,1% ogółu gospodarstw indywidualnych (w kraju – 67,0%). Największą grupę stanowiły działki rolne o powierzchni użytków rolnych do 1 ha – 20,5%. Gospodarstw wyposażonych tylko w sieć 220V było 12,8 tys., w tym działki o powierzchni do 1 ha użytków rolnych stanowiły 57,4%.

Telefon stacjonarny posiadało 45,2 tys. gospodarstw indywidualnych, tj. 59,1% ogółu tych gospodarstw i jest to wskaźnik 2-krotnie wyższy niż w roku 1996 r. (w kraju – 62,3%). Tym samym, w po-

równaniu do 1996 r., zmalało blisko 5-krotnie zapotrzebowanie na zainstalowanie telefonu. W 2002 r. zapotrzebowanie na telefon zgłosiło 8,3 tys. gospodarstw rolnych.

Największą ilość zelektryfikowanych (380V) gospodarstw posiadały powiaty: kartuski (12,0%), starogardzki (9,5%) i bytowski (8,6%). W powiatach tych zarejestrowano również największą ilość gospodarstw posiadających telefon.

Śmieci na zorganizowane wysypisko usuwało 50,6% gospodarstw indywidualnych (w porównaniu z 1996 r. o 30,2% więcej), pozostałe gospodarstwa indywidualne zagospodarowały je we własnym zakresie.

Ciągniki, samochody i przyczepy

Wyniki spisu w 2002 r. wykazały, że **ciągniki rolnicze** znajdowały się w 29,7 tys. gospodarstw rolnych ogółem (o 3,9% mniej niż w 1996 r.), w tym w 29,5 tys. gospodarstw indywidualnych. Najwięcej gospodarstw posiadających ciągniki (55,4%) znajdowało się w grupie obszarowej użytków rolnych od 2 do 15 ha oraz w grupie 15 – 50 ha (31,0%). Najmniej gospodarstw posiadających ciągniki (2,0%) odnotowano w grupie obszarowej powyżej 100 ha użytków rolnych.

Ogółem w gospodarstwach w całym rolnictwie było 43,9 tys. ciągników (o 1,3% mniej niż w 1996 r.), w tym w gospodarstwach indywidualnych 42,4 tys. Na 1 ciągnik rolniczy w 2002 r. przypadało 19,8 ha użytków rolnych (w 1996 r. – 19,9 ha), a w kraju – 12,4 ha.

Tabl. 1. Ciągniki, samochody ciężarowe i przyczepy według użytkowników

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor prywatny		Sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
W sztukach				
Ciągniki 1996	44516	43707	41204	809
..... 2002	43922	43650	42426	272
Samochody ciężarowe	4594	4550	4290	44
W tym do 2 ton ładowności	2658	2640	2507	18
Przyczepy	35477	35143	33929	334
W tym ciągnikowe	33202	32894	31762	308
Na 100 gospodarstw rolnych w sztukach				
Ciągniki	57,2	56,9	55,5	377,8
Samochody ciężarowe	6,0	5,9	5,6	61,1
W tym do 2 ton ładowności	3,5	3,4	3,3	25,0
Przyczepy	46,2	45,8	44,4	463,9
W tym ciągnikowe	43,3	42,9	41,6	427,8

Natomiast na 100 gospodarstw rolnych przypadało 57 ciągników (w 1996 r. – 53). W kraju wskaźnik ten był niższy i wyniósł 47. Z analizy liczby ciągników i powierzchni gospodarstw wynika, że liczba ciągników rosła systematycznie wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych gospodarstw. W gospodarstwach o powierzchni do 5 ha użytków rolnych liczba ciągników nie przekraczała 40 ciągników na 100 gospodarstw, w grupie 5–10 ha mieściła się w granicach 57–80, w grupie obszarowej powyżej 10 ha przekroczyła 100.

Rozpatrując wyposażenie rolnictwa w ciągniki z uwzględnieniem ich mocy należy stwierdzić, że najczęściej użytkowanych ciągników miało moc w przedziale 40–60 kW (33,5% ogółu ciągników) i 25–40 kW (33,0%), a najmniej – do 15 kW (2,5%) i powyżej 100 kW (5,3%).

Powszechny Spis Rolny 2002 wykazał, że 3,4 tys. gospodarstw rolnych posiadało 4,6 tys. **samochodów ciężarowych**, w tym w 3,3 tys. gospodarstw indywidualnych znajdowało się ich 4,3 tys. Samochody ciężarowe do 2 ton ładowności znajdowały się w 2,3 tys. gospodarstw i było ich 2,7 tys., w tym 2,2 tys. gospodarstw indywidualnych posiadało 2,5 tys. samochodów. Średnio na 100 gospodarstw posiadających samochody ciężarowe przypadało ich 6 sztuk. Również liczba samochodów na 100 gospodarstw ogółem wzrastała wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych. I tak w gospodarstwach o powierzchni do 10 ha użytków rolnych liczba samochodów wyniosła od 3 do 8, a w grupie gospodarstw powyżej 500 ha przekroczyła 100, osiągając najwyższą liczbę – 387 w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 1000 ha i więcej.

Największy odsetek samochodów ciężarowych ogółem w rolnictwie znajdował się w grupie gospodarstw o powierzchni użytków rolnych od 2 do 15 ha – 46,0% samochodów ogółem, w tym w gospodarstwach indywidualnych 49,0%. Proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytków rolnych gospodarstw procent ten systematycznie obniżał się i w grupie obszarowej powyżej 100 ha samochody stanowiły 11,9% (w gospodarstwach indywidualnych – 6,8%).

W 2002 r. 19,6 tys. gospodarstw ogółem posiadało 35,5 tys. **przyczep** (o 4,0% więcej niż w 1996 r.), w tym w 19,5 tys. gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha użytków rolnych znajdowało się 33,9 tys. przyczep.

Średnio w województwie na 100 gospodarstw przypadało 46 przyczep (w kraju – 37). Liczba ich na 100 gospodarstw wzrastała wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych i wynosiła od około 3 w gospodarstwach do 3 ha, do 2015 w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1000 ha.

Największy odsetek przyczep ogółem w rolnictwie znajdował się w grupie obszarowej użytków rolnych od 10 do 50 ha i wynosił 60,1% przyczep ogółem, a najmniejszy w grupie 1 – 2 ha (1,9%).

W przekroju terytorialnym województwa najwyższy udział ciągników w ogólnej ich liczbie odnotowano w powiatach: kartuskim (11,3%) i starogardzkim (9,3%), natomiast samochodów ciężarowych w powiatach: kartuskim (11,6%), gdańskim (9,8%) i wejherowskim (9,2%).

Maszyny i urządzenia rolnicze

W Powszechnym Spisie Rolnym, w maju 2002 r., spisano 20 typów maszyn i urządzeń rolniczych w gospodarstwach indywidualnych powyżej 1 ha użytków rolnych oraz u osób prawnych i w jednostkach organizacyjnych nie mających osobowości prawnej.

W porównaniu z 1996 r. wzrosła liczba maszyn i urządzeń rolniczych w całym rolnictwie (z wyjątkiem m.in. przyczep zbierających i konwiowych schładzarek do mleka, których liczba nieznacznie zmniejszyła się). Najwięcej, bo o 36,8% wzrosła ilość pras zbierających oraz polowych i sadowniczych opryskiwaczy ciągnikowych (odpowiednio: o 28,4% i o 29,6%), a także kombajnów zbożowych (o 24,1%). Liczba sadzarek do ziemniaków zwiększyła się o 18,4%, dożarek rurociągowych o 16,2%, a kopaczek do ziemniaków i rozsiewaczy nawozów i wapna o około 13%. W 2002 r. w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych było wykorzystywanych 98,0% maszyn rolniczych.

Według spisu 4,8 tys. gospodarstw indywidualnych posiadało 5,1 tys. **kombajnów zbożowych**. Największy odsetek kombajnów zbożowych w gospodarstwach indywidualnych odnotowano w grupie obszarowej użytków rolnych od 20 do 50 ha (43,2%), a najmniejszy w grupie od 1 do 5 ha użytków

rolnych (1,0%). Na 100 ha upraw zbóż i rzepaku w gospodarstwach indywidualnych przypadają przeciętnie 1 kombajn zbożowy.

W 2002 r. 1,6 tys. gospodarstw indywidualnych było wyposażonych w 1,6 tys. **kombajnów ziemniaczanych**. Największy procent tych maszyn wystąpił w grupie obszarowej użytków rolnych od 20 do 30 ha (25,2%), a najmniejszy w grupie od 1 do 5 ha użytków rolnych (0,8%). Na 100 ha upraw ziemniaków przypadało średnio 6 kombajnów ziemniaczanych.

1,1 tys. **kombajnów buraczanych** stanowiło wyposażenie 1,0 tys. gospodarstw indywidualnych. Najwięcej tych maszyn znajdowało się w grupie obszarowej użytków rolnych od 30 do 50 ha (26,9%), a najmniej w grupie od 1 do 5 ha użytków rolnych (0,9%). Na 100 ha powierzchni upraw buraków w gospodarstwach indywidualnych przypadało w 2002 r. średnio 9 kombajnów buraczanych.

Opryskiwacze sadownicze miało w swoim wyposażeniu 0,4 tys. gospodarstw indywidualnych. Z ogólnej liczby – 0,5 tys. – najwięcej było ich w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych od 7 do 15 ha (36,7%) oraz w grupie od 1 do 7 ha (27,0%); natomiast najmniej było w grupie 200 ha i więcej użytków rolnych (1,7%). Na 100 ha sadów w gospodarstwach indywidualnych przypadało średnio 16 opryskiwaczy sadowniczych.

W spisie 2002 w gospodarstwach indywidualnych powyżej 1 ha użytków rolnych pogłowie krów liczyło 76,7 tys. sztuk w tym krów mlecznych – 75,6 tys. sztuk

Według danych spisowych na 100 krów przypadało:

- 14 **dojarek bańkowych** (w kraju – 10),
- 5 **konwiowych schładzarek do mleka** (w kraju – 6),
- 3 **zbiornikowe schładzarki do mleka** (w kraju – 3).

Na 100 dojarek bańkowych przypadało 36 konwiowych schładzarek do mleka, natomiast zbiornikowych schładzarek do mleka było 20 na 100 dojarek bańkowych i rurociągowych.

Najwyższy udział kombajnów zbożowych w ogólnej ich liczbie zarejestrowano w powiatach: starogardzkim (11,1%) i tczewskim (8,3%), a kombajnów ziemniaczanych w powiatach: chojnickim (24,4%), człuchowskim (18,6%) i słupskim (15,1%), natomiast kombajnów buraczanych w powiatach: malborskim (23,9%) i gdańskim (17,3%). Najwyższy udział sadowniczych opryskiwaczy ciągnikowych odnotowano w powiecie tczewskim (17,9%), który dominował w uprawach sadowniczych (21,1% ogólnej powierzchni sadów w województwie).